

2023/2919

29.12.2023

VERORDENING (EU) 2023/2919 VAN DE RAAD

van 21 december 2023

tot wijziging van Verordening (EU) 2022/2576 wat betreft de verlenging van de toepassingsperiode ervan

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 122, lid 1,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Verordening (EU) 2022/2576 van de Raad ⁽¹⁾ werd vastgesteld met het oog op de gasvoorzieningscrisis die is veroorzaakt door de niet-uitgelokte en ongerechtvaardigde aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne en de noodzaak voor de Unie om te reageren met tijdelijke maatregelen in een geest van solidariteit tussen de lidstaten. De verordening heeft tot doel de impact op de gasprijs te beperken door de problemen van vraag en aanbod op te lossen, leveringszekerheid in de hele Unie te waarborgen en solidariteit te bevorderen.
- (2) Verordening (EU) 2022/2576 biedt een tijdelijk rechtskader met betrekking tot een betere coördinatie van gasaankopen, maatregelen om buitensporige gasprijzen en buitensporige dagelijkse volatiliteit op de markten voor energiederivaten te voorkomen, en maatregelen in geval van een gasnoodsituatie.
- (3) De periode waarin Verordening (EU) 2022/2576 van toepassing is, liep oorspronkelijk tot 30 december 2023.
- (4) Overeenkomstig artikel 30 van Verordening (EU) 2022/2576 heeft de Commissie een evaluatie van die verordening uitgevoerd en heeft zij op 28 september 2023 een verslag uitgebracht met een samenvatting van de voornaamste bevindingen ("het verslag"). In het verslag werd geconcludeerd dat Verordening (EU) 2022/2576 een belangrijke rol heeft gespeeld bij het stabiliseren van de situatie op de gasmarkt en bij het waarborgen van een toereikende gasvoorziening binnen de Unie, en dat de verordening een belangrijk onderdeel is van de toolkit voor de gasleveringszekerheid van de Unie.
- (5) Verordening (EU) 2022/2576 voorziet in het versneld opzetten van een dienst voor de vraagbundeling en de gezamenlijk aankoop van gas en verplicht de lidstaten ertoe passende maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat de onder hun jurisdictie vallende aardgasbedrijven en gasverbruikende ondernemingen deelnemen aan het door de dienstverlener georganiseerde proces voor de vraagbundeling als een van de mogelijke middelen om de in Verordening (EU) 2017/1938 van het Europees Parlement en de Raad ⁽²⁾ bedoelde vuldoelstellingen te behalen. Lidstaten en aardgasbedrijven alsook gasverbruikende ondernemingen hebben effectief deelgenomen aan het krachtens Verordening (EU) 2022/2576 ("AggregateEU") ingestelde mechanisme voor vraagbundeling en gezamenlijke aankoop en hebben bijgedragen aan een totale bundeling in oktober 2023 van de vraag naar gas van 44,04 miljard kubieke meter, ruim driemaal de voor vraagbundeling verplichte hoeveelheden. Hieruit blijkt dat AggregateEU bij marktdeelnemers op aanzienlijke belangstelling kon rekenen.
- (6) In het verslag werd geconcludeerd dat AggregateEU Europese afnemers aanvullende mogelijkheden heeft geboden om gas van betrouwbare leveranciers te kopen tegen concurrerende voorwaarden, alsook heeft gezorgd voor markttransparantie over vraag en aanbod, en daarmee heeft bijgedragen tot het verminderen van de volatiliteit van markten.

⁽¹⁾ Verordening (EU) 2022/2576 van de Raad van 19 december 2022 inzake de bevordering van solidariteit via een betere coördinatie van de aankoop van gas, betrouwbare prijsbenchmarks en de uitwisseling van gas over de grenzen heen (PB L 335 van 29.12.2022, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2576/oj>).

⁽²⁾ Verordening (EU) 2017/1938 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2017 betreffende maatregelen tot veiligstelling van de gasleveringszekerheid en houdende intrekking van Verordening (EU) nr. 994/2010 (PB L 280 van 28.10.2017, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1938/oj>).

- (7) Wat de regels voor markttoezicht betreft, wordt in Verordening (EU) 2022/2576 vereist dat elk handelsplatform waarop energieregelateerde grondstoffenderivaten worden verhandeld voor elk energieregelateerd grondstoffenderivaat dat op het handelsplatform wordt verhandeld, een mechanisme opzet voor de beheersing van de dagelijkse volatiliteit op basis van een boven- en onderprijsgrens dat de prijzen definieert waaronder en waarboven geen orders mogen worden uitgevoerd ("mechanisme voor de beheersing van de dagelijkse volatiliteit"). In het verslag werd geconcludeerd dat de gasmarkt nog altijd gekenmerkt wordt door perioden van aanzienlijke volatiliteit en dat het mechanisme voor de beheersing van de dagelijkse volatiliteit mogelijk van pas kan komen bij het voorkomen van buitensporige prijsspieken en bij het stabiliseren van de markt.
- (8) Op grond van Verordening (EU) 2022/2576 moet het Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators (ACER) dagelijks prijsramingen voor vloeibaar aardgas (lng) en dagelijks een lng-benchmark opstellen en publiceren op basis van lng-marktgegevens over transacties die het ACER systematisch moet verzamelen en verwerken. De lng-prijsramingen en -benchmark hebben de markt transparanter gemaakt, waardoor marktdeelnemers beter in staat zijn om lng-leveringen tegen concurrerende prijzen veilig te stellen. In het verslag werd geconcludeerd dat de lng-prijsraming en -benchmark nuttig zijn gebleken bij het stabiliseren van de markt.
- (9) Verordening (EU) 2022/2576 bevat een aantal bepalingen inzake voorzieningszekerheid en solidariteit in geval van een gasnoodsituatie om energiesolidariteitsmaatregelen in een noodsituatie beter te coördineren. Hoofdstuk IV van Verordening (EU) 2022/2576 bood een tijdelijke aanvulling op Verordening (EU) 2017/1938, met name door bij afwezigheid van bilaterale overeenkomsten standaard het solidariteitsmechanisme van toepassing te laten zijn en door dat mechanisme uit te breiden naar lng en kritieke gasvolumes voor elektriciteit. Voorts voorziet Verordening (EU) 2022/2576 in tijdelijke maatregelen om het niet-essentiële verbruik van beschermde afnemers te verminderen en in waarborgen voor grensoverschrijdende stromen. In het verslag werd geconcludeerd dat de bepalingen inzake tijdelijke voorzieningszekerheid en solidariteit nuttig zijn gebleken om een gascrisis te voorkomen en te beperken, en om de inspanningen om de gasvraag te verminderen, te faciliteren.
- (10) De conclusie van het verslag, namelijk dat ernstige problemen bij het waarborgen van de energievoorziening in de Unie aanhouden, geldt nog steeds. De situatie op de wereldwijde gasmarkt is nog altijd zeer krap. Gasprijzen zijn nog altijd aanzienlijk hoger dan vóór de crisis, hetgeen onvermijdelijke gevolgen heeft voor de koopkracht van burgers van de Unie en het concurrentievermogen van bedrijven in de Unie. Een ander aspect van de huidige situatie is de volatiliteit van de gasmarkt. Recente perioden van aanzienlijke volatiliteit in de zomer en het najaar van 2023, veroorzaakt door gebeurtenissen zoals de staking in Australische lng-installaties, of de verstoring van de Balticconnector, laten zien dat markten nog altijd kwetsbaar en gevoelig zijn voor zelfs vrij geringe vraag- en aanbodschokken. Ook de aanhoudende crisis in het Midden-Oosten vormt een aanvullend aanzienlijk geopolitiek risico met mogelijke gevolgen voor de prijzen en de gasvoorziening. Onder deze omstandigheden kan de vrees voor schaarste reacties op grote schaal teweegbrengen, hetgeen ernstige gevolgen kan hebben voor de prijzen.
- (11) Door de fors gedaalde invoer van Russisch leidinggas in het afgelopen jaar is de beschikbaarheid van gasleveringen aan de Unie aanzienlijk verminderd in vergelijking met het niveau van vóór de crisis. Met de huidige invoer van leidinggas zal de Unie naar verwachting circa 20 miljard kubieke meter via de Russische pijpleiding ontvangen, als deze onbetrouwbare invoer tenminste niet volledig wordt verstoord. Dit zou neerkomen op ongeveer 110 miljard kubieke meter minder dan in 2021. Door deze afname bestaat het gevaar dat de Unie te maken krijgt met gastekorten.
- (12) Wereldwijde gasmarkten zijn momenteel zeer krap en zullen naar verwachting nog enige tijd zo blijven. Het wereldwijde lng-aanbod nam in de afgelopen twee jaar slechts mondjesmaat toe vanwege beperkte uitbreidingen van de liquefactiecapaciteit, onderbrekingen bij grote uitvoerfaciliteiten en een teruglopend aanbod van voedingsgas bij lng-installaties. Nieuwe lng-liquefactiecapaciteit zal pas in de loop van 2025 in ruime mate operationeel worden. Marktevenwichten zullen derhalve in de nabije toekomst wankel blijven. Deze situatie heeft nadelige gevolgen voor de gasprijzen, die weliswaar lager zijn dan de piek in de zomer van 2022, maar nog altijd ruim tweemaal zo hoog zijn als vóór de crisis.
- (13) Gezien de huidige krappe marktomstandigheden kan het zijn dat de prijzen opnieuw gaan pieken wanneer zich onvoorspelbare gebeurtenissen en plotselinge schokken voordoen, zoals een herstel van de Aziatische vraag naar vloeibaar aardgas (lng) die de beschikbaarheid van gas op de wereldwijde gasmarkt beperkt, een koude winter die kan leiden tot een toename van de vraag naar gas met liefst 30 miljard kubieke meter, extreme weersomstandigheden die mogelijk de hydro-energieopslag of productie van kernenergie nadelig beïnvloeden door een laag waterpeil,

hetgeen zou leiden tot meer vraag naar gasgestookte elektriciteitsopwekking, andere mogelijke verstoringen van kritieke infrastructuren, zoals de sabotageacties tegen de NordStream-pijpleidingen in september 2022 of de verstoring van de Balticconnector-pijpleiding in oktober 2023, en een verslechtering van het geopolitieke klimaat en dreigingslandschap in gasleverende regio's, bijvoorbeeld als gevolg van de crisis in het Midden-Oosten.

- (14) Gezien het huidige wankel evenwicht tussen aanbod en vraag zou zelfs een beperkte verstoring van de gasvoorziening of zelfs alleen de dreiging van dergelijke verstoringen dramatische gevolgen kunnen hebben voor de gasmarkt en de economie en de burgers van de Unie ernstige en blijvende schade kunnen berokkenen.
- (15) De huidige crisis stelt de hele Unie bloot aan de risico's van energietekorten en hoge energieprijzen. De aanhoudende ernstige moeilijkheden bij de gasleveringszekerheid in de Unie, maar ook eventuele nieuwe aanvullende problemen, en het niveau van de gasprijzen kunnen nadelig uitpakken voor de economische situatie, het concurrentievermogen van de industrie en de koopkracht van burgers.
- (16) Aangezien de Unie een eengemaakte markt is, zou een gastekort in één lidstaat ernstige gevolgen hebben in alle andere lidstaten wegens een fysiek tekort aan gas, prijsvolatiliteit of een verstoring van industriële ketens als gevolg van mogelijke inperkingen van specifieke bedrijfstakken in een lidstaat. Bovendien kunnen alle lidstaten in een geest van solidariteit een rol spelen bij het verder reduceren van de risico's van energietekorten en bij het beperken van de volatiliteit van de gasprijzen.
- (17) Het verlengen van de periode waarin Verordening (EU) 2022/2576 van toepassing is, vormt een uitzonderlijke en in de tijd beperkte maatregel, als respons op aanhoudende en nieuwe ernstige moeilijkheden bij de energievoorziening, die op korte termijn het risico van een crisis met zich meebrengen. De verlenging zal de volatiliteit van markten duidelijk verminderen en de solidariteit ten goede komen.
- (18) Het is dringend noodzakelijk dat actie wordt ondernomen. Het niet verlengen van de toepassingsperiode van Verordening (EU) 2022/2576, die op 30 december 2023 niet meer van toepassing zal zijn, zou mogelijk leiden tot veranderingen in de stabiele maar kwetsbare situatie die de Unie tot dusver heeft bereikt, en ten koste gaan van het vermogen om waarschijnlijke toekomstige ontwikkelingen zoals een volledige stopzetting van de invoer van Russisch gas, op te vangen. Een verlenging van de toepassingsperiode van Verordening (EU) 2022/2576 is ook in overeenstemming met het "RepowerEU Plan" zoals door de Commissie aangekondigd in haar mededeling van 18 mei 2022, dat tot doel had om burgers en de economie van de Unie te beschermen tegen buitensporige prijzen en leveringstekorten.
- (19) De aanhoudende spanningen inzake energievoorziening rechtvaardigen een verlenging van de toepassingsperiode van de bepalingen in Verordening (EU) 2022/2576 die betrekking hebben op de vraagbundeling en de gezamenlijke aankoop aangezien ze ertoe bijdragen dat ondernemingen in alle lidstaten gelijkere toegang hebben tot nieuwe of aanvullende gasbronnen. Ook helpen deze bepalingen om betere voorwaarden te waarborgen voor ondernemingen die gas kopen via de dienstverlener, hetgeen de leveringszekerheid ten goede komt.
- (20) Verlenging van de toepassingsperiode van de bepalingen inzake de vraagbundeling en de gezamenlijke aankoop zou de solidariteit van de Unie bij de aankoop en distributie van gas versterken. In een geest van solidariteit zal het verlengen van vraagbundeling en gezamenlijke aankoop voornamelijk ondernemingen ondersteunen die voorheen uitsluitend of hoofdzakelijk gas van Russische leveranciers kochten, door die ondernemingen te helpen zich bij andere aardgasleveranciers of -producenten onder gunstige voorwaarden te bevoorraden.
- (21) Om marktdeelnemers deze winter en het komende gasvulseizoen te ondersteunen, moet de continuïteit bij de uitvoering van het mechanisme voor AggregateEU worden gewaarborgd. Dit omvat de mogelijkheid om het huidige contract met de dienstverlener te verlengen overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 van het Europees Parlement en de Raad ⁽³⁾.

⁽³⁾ Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juli 2018 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie, tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1296/2013, (EU) nr. 1301/2013, (EU) nr. 1303/2013, (EU) nr. 1304/2013, (EU) nr. 1309/2013, (EU) nr. 1316/2013, (EU) nr. 223/2014, (EU) nr. 283/2014 en Besluit nr. 541/2014/EU en tot intrekking van Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 (PB L 193 van 30.7.2018, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>).

- (22) Met het oog op de voordelen voor verbruikers, prijsstabiliteit en continuïteit van de energievoorziening wordt een verlenging van de toepassingsperiode ook gerechtvaardigd door de bepalingen van Verordening (EU) 2022/2576 die voorzien in een mechanisme voor de beheersing van de dagelijkse volatiliteit, lng-prijstramingen en een lng-benchmark.
- (23) Gezien de hierboven genoemde aanhoudende risico's voor stabiele gasleveringen, is het ook passend om de toepassingsperiode van de bepalingen met een jaar te verlengen in geval van een gasnoodsituatie, temeer daar in het verslag wordt geconcludeerd dat die bepalingen een positief effect hebben. De waarden voor kritieke gasvolumes in bijlage I blijven van kracht totdat de verlengde toepassingsperiode van Verordening (EU) 2022/2576 eind 2024 verstrijkt.
- (24) De verlengde toepassing van Verordening (EU) 2022/2576 moet tijdelijk zijn en in werking treden op 31 december 2023 om een voortgezette toepassing van de desbetreffende bepalingen te waarborgen, en één jaar duren, tot en met 31 december 2024. De verlenging met één jaar is noodzakelijk en evenredig vanwege het aanhoudende karakter van de ernstige moeilijkheden bij de energievoorziening en de daaruit voortvloeiende risico's voor de prijzen en de leveringszekerheid, die naar verwachting ten minste gedurende heel 2024 zullen voortduren. Rekening houdend met het feit dat de gasvolumes die tegen oktober 2023 via het platform voor vraagbundeling zijn geaggregeerd, al driemaal de vereiste volumes bedroegen, mag de verlenging van de toepassingsperiode van Verordening (EU) 2022/2576 de verplichte deelname aan vraagbundeling niet omvatten.
- (25) Verordening (EU) 2022/2576 moet daarom tot en met 31 december 2024 van toepassing zijn.
- (26) Daar de doelstelling van deze verordening niet voldoende door de lidstaten verwezenlijkt kan worden, maar beter door de Unie verwezenlijkt kan worden, kan de Unie, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om die doelstelling te verwezenlijken.
- (27) Verordening (EU) 2022/2576 moet derhalve dienovereenkomstig worden gewijzigd,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Wijzigingen van Verordening (EU) 2022/2576

Verordening (EU) 2022/2576 wordt als volgt gewijzigd:

1) In artikel 5 wordt lid 5 vervangen door:

“5. De Commissie kan de dienstverlener verzoeken alle informatie te verstrekken die nodig is voor de uitvoering van de in artikel 7 vastgestelde taken.”.

2) Artikel 10 wordt geschrapt.

3) In artikel 31 wordt de tweede alinea vervangen door:

“Zij is van toepassing tot en met 31 december 2024.”.

4) Bijlage I wordt als volgt gewijzigd:

a) in deel a) wordt voetnoot 1 vervangen door:

“De cijfers in bijlage I, punten a) en b), zijn gebaseerd op gegevens van de wintertoereikendheidsbeoordeling uit hoofde van artikel 9 van Verordening (EU) 2019/941 door het Europees netwerk van transmissiesysteembeheerders voor elektriciteit (ENTSB-E), behalve voor Malta dat niet over aanzienlijke opslagcapaciteit beschikt en waar de elektriciteitsopwekking volledig afhankelijk is van lng-leveringen. Gezien de specifieke kenmerken van laagcalorisch

gas moeten de waarden voor Nederland in deze tabel worden vermenigvuldigd met een omrekeningsfactor van 37,89 gedeeld door 35,17. Bijlage I, punt a), geeft de individuele maandelijkse volumes weer die door ENTSB-E zijn berekend voor de maanden december 2022 tot en met maart 2023; de cijfers in bijlage I, punt b), voor de maanden april 2023 tot en met december 2024 geven het gemiddelde weer van de waarden in de periode tussen december 2022 en maart 2023.”;

b) in deel b) wordt de eerste zin vervangen door:

“Maximale kritieke gasvolumes voor elektriciteitsvoorzieningszekerheid uit hoofde van artikel 23 voor de periode van april 2023 tot en met december 2024 (waarden in miljoen kubieke meter):”.

Artikel 2

Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op 31 december 2023.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel, 21 december 2023.

Voor de Raad
De voorzitter
P. NAVARRO RÍOS